

● SVERIGES FÖRFATTARFÖRBUND

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se

zlata.tuco@regeringskansliet.se

Svenska Förläggareföreningen och Sveriges Författarförbunds synpunkter på

ETT ÄNDAMÅLSENLIGT SKYDD FÖR TRYCK- OCH YTTRANDEFRIHETEN,

SOU 2020:45

Svenska Förläggareföreningen och Sveriges Författarförbund (nedan ”Branschorganisationerna”) har valt att gemensamt yttra sig över 2018 års Tryck- och yttrandefrihetskommittés betänkande *Ett ändamålsenligt skydd för tryck- och yttrandefriheten*, SOU 2020:45.

Branschorganisationerna begränsar sitt yttrande till kapitel 17, ansvarsordningen för innehåll i digitala böcker.

Branschorganisationerna företräder dels den absoluta majoriteten av den allmänlitterära bokbranschens professionella förlag, dels drygt 3 000 yrkesverksamma författare och litterära översättare, dvs. förlag, författare och översättare inom skön-, fack- samt barn och ungdomslitteratur.

Kommitténs uppdrag har varit att analysera förutsättningarna för en ordning med författaren som primärt ansvarig för innehållet i böcker som publiceras i en databas utan tryckt förlaga och vid behov föreslå de författningsändringar som kommittén anser vara motiverade.

Inledning

Branschorganisationerna har sedan längre påtalat vikten av författarens ensamansvar för innehållet i sin bok, inte bara för upplagebaserad bokutgivning utan också för andra bokformat och för de enstaka exemplaren.

Den problematik vi har identifierat och under lång tid påtalat är tudelad. För det första saknar innehåll i böcker idag ett heltäckande grundlagsskydd, vilket är oacceptabelt eftersom det riskerar att skada svensk yttrandefrihet och åsiktsbildning om saken lämnas utan åtgärd. För det andra är det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga ansvaret för böcker alltför splittrat, vilket medför en osäkerhet för såväl aktörerna i bokbranschen som för en utomstående betraktare om vem som är ansvarig för innehållet i en bok. Den lösning vi ser när det gäller den här problematiken är ett primärt författaransvar för *alla* böcker oavsett om de ges ut i tryckt eller digital form.

Tryckfrihetsförordningen, den särskilda grundlag som preciserar medborgarens skydd och ansvar när hon yttrar sig i bokform, säger att det är bokens författare, upphovsperson, som i första hand ansvarar för bokens innehåll. Detta grundläggande medborgarperspektiv på yttrandefriheten, den enskilda individens rätt och skyldighet att själv ansvara för vad hon sagt, är vi nu på väg att överge.

Det är en angelägen uppgift för lagstiftaren att erbjuda ett adekvat och ändamålsenligt grundlagsskydd för den digitala bokutgivningen i linje med den ordning som den svenska tryck- och yttrandefriheten upprätthållit under mycket lång tid.

Det är därför mycket beklagligt att kommitténs bedömning är att yttrandefrihetsgrundlagen inte bör ändras i syfte att göra författaren primärt ansvarig för innehållet i böcker som publiceras i en databas utan tryckt förlaga. Vi accepterar inte att bokbranschen lämnas att med osäkra förutsättningar hantera ett regelsystem som idag är svårtillämpat, administrativt tungrovt och potentiellt kostsamt.

Kort om bokmarknadens utveckling

Den svenska bokmarknaden är för närvarande mitt inne i ett formatskifte med en förskjutning från tryckta till digitala strömmande och nedladdningsbara böcker. Utgivning av digitala böcker utan tryckt förlaga blir en allt vanligare och viktigare del av förlagens verksamhet. Det kan handla både om originalutgivning av digitala böcker i ljud- eller e-boksformat och om digital återutgivning av verk som tidigare har funnits i tryckt form.

Långt ifrån alla böcker ges först ut i upplagebaserad tryckt version. Vissa böcker ges ut direkt som print on demand i enstaka eller flera exemplar, som e-böcker eller som ljudböcker, utan föregående tryckt upplagebaserad utgåva. Många nya titlar tillgängliggörs idag som e-bok samtidigt med den tryckta upplagebaserade boken, dvs. det traditionellt sett primära formatet, och en digital ljudbok ges ofta ut en tid därefter, men i vissa fall även innan den tryckta versionen. Generellt sett ser vi en tydlig tendens till att den traditionella uppdelningen av format som primära och sekundära är på väg att spela ut sin roll.

Idag finns flera svenska förlag som uteslutande ägnar sig åt utgivning av digitala böcker på den svenska marknaden, såsom Bonnier Bookery, Tiden och Storytel Publishing. Dessa förlag bedriver originalutgivning utan tryckta förlagor. Det finns även en kategori egenutgivande författare som ger ut sina böcker i digitala format, t.ex. print on demand och/eller e-bok, för att hålla nere kostnaderna och ligga nära den efterfrågan som finns på boken. Nästan alla svenska förlag och egenutgivare (enskilda författare) återutger även tidigare utgivna verk ur sina s.k. backlist-kataloger i exklusivt digitala format utan tryckt förlaga.

I regel är en digital bok tillgänglig i olika format hos många återförsäljare och bibliotek samtidigt. En dominerande andel av försäljningen av digitala böcker sker via digitala abonnemangstjänster. Abonnemangstjänster, strömmande och nedladdningsbara böcker, står för mer än hälften av alla böcker som säljs i volym räknat. Trenden är tydlig. En växande del av den svenska bokutgivningen sker digitalt och takten i formatskiftet tilltar. Coronapandemin har ytterligare snabbat på den utvecklingen.

Kommitténs överväganden

Grundlagsskydd för digitala böcker som tillhandahålls av bibliotek och återförsäljare

Att utan samtycke från upphovsrättshavaren ändra i ett upphovsrättsligt skyddat verk kan anses utgöra en kränkning av den ideella rätten till verket (upphovsrättslagen 3 § 2 st.). Vi bedömer det därmed som otänkbart att återförsäljare eller bibliotek skulle ändra innehållet i någon bok oaktat format. För oss är det självklart att det är författaren och förlaget som har kontroll över boken innehåll och i vilka format boken publiceras, distribueras och säljs. De rättighetsförhållanden som råder mellan bokbranschens aktörer för digitala böcker skiljer sig i dessa delar inte nämnvärt åt från vad som gäller för tryckta böcker, med den skillnad att förlag möjligtvis har större kontroll över att plocka bort digitala böcker från försäljning.

Böcker är också tydligt avskiljbara oavsett om de står i bokhyllan eller tillgängliggörs i en streamingtjänst. I praktiken finns ingen risk för sammanblandning dem emellan, eller med övrigt databasinnehåll i t.ex. en internetbokhandel, streamingtjänst eller ett biblioteks webbplats. Vi menar att det är tydligt för en utomstående betraktare att bokens avsändare i första hand är bokens författare.

Vi är därmed positiva till kommitténs bedömning att den hantering av digitala böcker som sker på återförsäljarnas och bibliotekens webbplatser, dvs. i databaser som i teknisk mening är avskilda från förlagens databaser, torde ske i former som omfattas av förlagens automatiska grundlagsskydd. Samtidigt konstaterar kommittén att rättsläget fortfarande är oklart gällande hur digitala böcker som tillhandahålls genom återförsäljare och bibliotek – dvs. merparten av de digitala böcker som kommitténs uppdrag rör – ska betraktas i grundlagshänseende.

Vid sin bedömning hänvisar kommittén särskilt till Mediegrundlagskommitténs betänkande (SOU 2016:58). I betänkandet framhölls avseende distribution av böcker i print on demand-format, att den sker med medverkan av olika mellanhänder, men att sådana aktörer väsentligen endast ”förvarar” databasinnehållet för bokförlagens räkning. Vi noterar att Mediegrundlagskommittén också anförde att grundlagsskyddet bör upprätthållas när innehåll från en grundlagsskyddad databas sprids via s.k. avskilda ytor på sociala medier. Enligt Mediegrundlagskommittén måste dock grundlagsskyddet ”bedömas från fall till fall och då med utgångspunkt i de rättsliga krav som allmänt sett anses gälla för att databasverksamhet ska omfattas av YGL”. Frågan kan och bör överlämnas till rättstillämpningen, enligt Mediegrundlagskommittén.

I sammanhanget bör även uppmärksammas att Högsta domstolen uppställt strikta krav för hur informationssamlingar ska vara organiserade för att kunna anses som flera avgränsade databaser i yttrandefrihetsgrundlagens mening.¹ Om det brister i avgränsandet av databaserna är följden, enligt Högsta domstolen, att det automatiska grundlagsskyddet för databasen upphör.

Mot ovan beskrivna bakgrund och med beaktande av att återförsäljarnas och bibliotekens tillhandahållande av digitala böcker (utan tryckt förlaga) är nödvändig ur förlagens och författarnas perspektiv, anser vi att mellanhändernas medverkan med fördel klargörs i lagtext. Det bör således uttryckligen framgå av lagtext att databasägare (förlag och tryckerier) med

---

¹ NJA 2014 s 128 (punkt 8 i Högsta domstolens domskäl).

bibehållet grundlagsskydd, får anlita mellanhänder, ”förvarare” eller motsvarande vid distribution av digitala böcker.

En avgränsning till digitala böcker?

Kommitténs uppdrag har varit att analysera förutsättningarna för en ordning med författaren som primärt ansvarig för innehållet i böcker som publiceras i en databas utan tryckt förlaga samt att föreslå de författningsändringar som kommittén anser motiverade. Redan i det formulerade uppdraget står det klart att det faktum att skyddet för tryck- och yttrandefrihet regleras i två olika grundlagar komplicerar rättstillämpningen och bidrar till begreppsförvirring.

Kommittén menar bl.a. att det är förenat med avsevärda svårigheter att formulera en definition eller avgränsning av ett (digitalt) bokbegrepp i grundlagstexten och att en sådan avgränsning vore ett främmande inslag i förhållande till de principer som hittills har varit grundläggande för den tryck- och yttrandefrihetsrättsliga grundlagsregleringen och avvisar därför tanken på en reglering i yttrandefrihetsgrundlagen med ett automatiskt författaransvar för digitala böcker utan tryckt förlaga. Det är mycket olyckligt att kommitténs arbete inte tycks ha omfattat ett genuint och självständigt försök att avgränsa ett bokbegrepp inom de ramar som uttrycks i direktiven. Vi anser att kommittén borde ha ägnat större kraft åt att överväga och utreda ett bokbegrepp eftersom det skulle kunna vara en nyckel för att lösa problemet med det splittrade grundlagsskyddet för böcker.

Inom bokbranschen är det en självklarhet att förlag ägnar sig åt utgivning av just böcker. Genom ett avtal mellan bokförlaget och författaren regleras frågor som titel, leverans av manus, utgivningstid, samt vilka format som omfattas av avtalet. ”Format” är ett begrepp som anger i vilken form boken ska ges ut. Typsituationen är att ett förlag förvärvar rättigheterna till boken i samtliga bokformat, men författaren skulle i praktiken kunna överenskomma med ett förlag om utgivning av boken enbart i tryckt format, och samtidigt upplåta rättigheterna till samma bok som digital – strömmande – ljudbok till ett annat förlag. Arbetet med att skriva, producera och ge ut en bok är också detsamma oavsett bokens format. Slutprodukten – boken – marknadsförs och saluförs/tillgängliggörs gentemot allmänheten som en bok oavsett format.

Affärsmodellerna vid tillgängliggörandet av de olika bokformaten varierar givetvis. Argumentet att det faktum att tillgänglig teknik möjliggör nya framställningsformer som blandar text, bild och ljud på ett sätt som inte längre liknar de fysiska förlagorna skulle försvåra definitionen av begreppen ”digital ljudbok” respektive ”e-bok”, som Litteraturutredningen förde fram i SOU 2012:65 s.225, är inte hållbart. Vi menar att gränsdragningsproblemen för digitala böcker som innehåller inslag av flera olika konstformer förutom litterära verk snarare gäller frågor som prissättning och upphovsmannaskap till slutprodukten.

Den första svenska ljudboken publicerades redan 1952. Det var författaren Dagmar Edqvist som läste in sin bok *Musik i mörker* på 24 grammofonskivor. Sedan dess har böcker publicerats i många olika tekniker utan att förlora begreppet ”bok” på vägen. Print on demand är också ett exempel på ett i lagens mening digitalt format som uppfattas som fysiskt av en utomstående betraktare. Begreppet bok är beständigt och teknikoberoende.

”Bok” som begrepp förekommer även i såväl statliga utredningar som andra offentliga publikationer utan att det finns en juridisk definition och utan att det vållat några problem att förstå vad som avses.

Vi måste även ha i åtanke att de avgränsningar som gjorts för icke-periodisk skrift i tryckfrihetsförordningen under mycket lång tid fungerat för att avgränsa pressområdet från bokområdet. Farhågorna för att ansvarsordningen för periodiska skrifter, inräknat databasverksamheter som bedrivs av redaktioner för periodiska skrifter, skulle kunna äventyras, bör kunna undvikas genom att ett bokbegrepp förses med exempelvis negationer för att utesluta t.ex. dagspressens databaser och databaser som hör till periodiska skrifter.

Ljudupptagningar var enligt yttrandefrihetsgrundlagen att uppfatta som en särskild medieform. Vi menar att en framkomlig väg skulle kunna vara att digitala böcker också skulle kunna uppfattas på detta sätt. Då undviks diskussionen om att grundlagsskydd ska erbjudas utan särskild hänsyn till medieinnehållet. Definitionen av vad som utgör en digital bok får istället avgöra hur skyddet ska utformas.

Vi vänder oss också emot att ett bokbegrepp som innefattar innehållsmässiga kriterier eller moment vore ett främmande inslag i den tryck- och yttrandefrihetsrättsliga grundlagsregleringen. Även om det finns en sådan princip innehåller grundlagarna flera undantag från denna. I själva verket måste det ske bedömningar av t.ex. skriftens eller programmets innehåll, något som i sin tur avgör grundlagarnas räckvidd.

Bland dessa exempel märks ”kreditupplysning som innebär otillbörligt intrång i enskilds personliga integritet”, ”personuppgifter” av visst närmare angivet slag och ”pornografiska bilder”, se delegationsbestämmelser i 1 kap 12 - 14 §§ tryckfrihetsförordningen (1949:105) (”TF”) och 1 kap 18 - 21 §§ YGL. Rättspraxis utvisar även exempel på innehållsmässiga bedömningar av grundlagsskyddets tillämplighet och omfång, se t ex RÅ 2010:115 (I) och HFD 2011:46.

Den angivna principen innehåller alltså redan i dag flera undantag på grund av yttrandets innehåll. Ett automatiskt författaransvar för digitala böcker bestämt efter ett visst bokbegrepp som delvis innefattar innehållsmässiga moment bör därför inte avvisas redan därför att det skulle vara ett främmande inslag för den tryck- och yttrandefrihetsrättsliga grundlagsregleringen och i vart fall vore det inte en nyordning.

Kommitténs skisserade förslag

Kommittén skisserar i betänkandet ett förslag för hur ett upphovmannaansvar inom ramen för yttrandefrihetsgrundlagen skulle kunna utformas. Kommittén konstaterar att förslaget i och för sig är juridiskt sett genomförbart samtidigt som det inte innefattar några avsteg från de principer som yttrandefrihetsgrundlagen vilar på, men att det finns en uppenbar risk att regelverket skulle bli svårtillämpat och att nyttan med förslaget kan ifrågasättas.

Kommittén har därmed valt att inte lägga något förslag gällande ansvaret för innehåll i digitala böcker, vilket vi beklagar men har förståelse för eftersom kommittén inte lyckats finna en modell för det heltäckande och primära författaransvar bokbranschen efterfrågar och har behov av.

Kommittén menar att det finns en intressekonflikt mellan bokförlag och tidnings- och tidskriftsföretag gällande ansvarsfördelningens uppbyggnad. Så är det inte. Vi instämmer helt med kommittén att ett primärt ansvar för författare i bemärkelsen upphovsman måste avgränsas så att t.ex. dagspressens databaser och databaser som hör till periodiska tidskrifter inte träffas av ett upphovsmannaansvar för digitala böcker.

En sådan tydlig avgränsning mellan press- och bokområdet är både möjlig och etablerad genom tryckfrihetsförordningen, men vi har förståelse för att det finns principiella svårigheter i förhållande till yttrandefrihetsgrundlagens nuvarande uppbyggnad – vilket vi också påtalat under mycket lång tid. Det handlar om att yttrandefrihetsgrundlagen, till skillnad från tryckfrihetsförordningen, inte är anpassad till bokbranschens verksamhet, dvs. bokutgivning.

Utgångspunkten i kommitténs skisserade förslag är att med avstamp i yttrandefrihetsgrundlagens databasregel införa en avgränsning till databaser som hör till företag för yrkesmässig framställning av tryckta skrifter som inte är periodiska. Det skulle i huvudsak utesluta tidnings- och tidskriftsföretags databaser, men avgränsningen utesluter t.ex. inte tryckeriers databaser. Avgränsningen inkluderar även allt innehåll i nämnda företags databaser, inte bara bokinnehåll.

Vi uppskattar kommitténs försök att jämka ihop grundlagarnas principer. En del av förlagens återutgivning av äldre titlar i digitala format utan tryckt förlaga förefaller t.ex. kunna täckas in av den föreslagna avgränsningen, men en uppenbar begränsning är att förlag och egenutgivande författare med exklusivt digital utgivning i praktiken alltså skulle komma att uteslutas från yttrandefrihetsgrundlagens tillämpningsområde. Med hänvisning till kommittédirektiven är det inte heller en ordning med författaren som primärt ansvarig för innehållet i en databas utan tryckt förlaga, utan den föreslagna avgränsningen pekar ut förlaget som primärt ansvarig för databasens innehåll.

Det skisserade förslaget utgår istället från ett frivilligt författaransvar med förlaget som primärt ansvarig. Förlag som vill flytta över ansvaret till författaren ska förse nya publiceringar med särskilda uppgifter för att överföra ansvaret till författaren. Vi anser att ett krav om särskild namngivelse i och för sig kan vara acceptabelt, men att det är avgörande att en ny rutin i princip är identisk med den nyligen etablerade rutin för namngivelse som finns i tryckfrihetsförordningens bilageregul. Förlag och författare har små marginaler och alla krav om ytterligare administration är generellt sett problematiska eftersom de i regel medför extra kostnader.

Vi håller inte med kommittén om att det skulle vara svårt för en utomstående betraktare att avgöra vem som är ansvarig för innehållet i en databas med bokinnehåll utan en särskild författarangivelse. Kommittén tar inte nog hänsyn till att även böcker i digitala format i princip utan undantag uppfattas som *böcker* utifrån bokens etablerade kännetecken och att den allmänna uppfattningen alltså torde vara att det är författaren som är primärt ansvarig för innehållet i sin bok. Författarens namn och verkets titel står också utan undantag angivet på bokomslaget både i tryckta och digitala format.

Med avvikelse från vad som gäller inom tryckfrihetsförordningens tillämpningsområde, föreslår kommittén vidare att bland annat digitala böcker utgivna under pseudonym eller signatur ska uteslutas från en ny ansvarsordning enligt yttrandefrihetsgrundlagen. Den presenterade tanken skulle innebära ett väsentligt svagare yttrandefrihetsskydd än det som

sedan lång tid gäller enligt tryckfrihetsförordningen och är en olycklig konsekvens av den konstruktion kommittén skisserar.

Kommittén slår vidare fast att yttrandefrihetsbrott som avser innehåll i databaser behandlas som perdurerande, vilket innebär att brottet anses begås även efter att det fullbordats genom att informationen tillförts databasen, och att om en utgivare avlider innebär yttrandefrihetsgrundlagens regler att en ny utgivare ska utses som ansvarar för innehållet. Vi menar att möjligheterna att påverka bokens innehåll före och efter publicering fungerar likartat för författare och förlag oavsett om boken publiceras, distribueras och säljs i tryckta eller digitala format och att det därmed är önskvärt att en ny reglering ligger så nära tryckfrihetsförordningen som möjligt.

Vi ställer oss frågande till att grundlagarna skulle ge uttryck för en ansvarsordning som syftar till att det *alltid* finns någon att ställa till ansvar för brott. En sådan utgångspunkt kan i och för sig gälla med avseende på publiceringsögonblicket, men i tiden därefter medför bland annat preskriptionsreglerna att ansvarexponeringen är mycket kort jämfört med den allmänna straffrätten. Till detta kommer, inom området för tryckfrihetsförordningens tillämplighet och de flesta medier som skyddas av yttrandefrihetsgrundlagen, att ingen inträder i författarens eller utgivarens ställe med avseende på det straffrättsliga ansvaret.

Under den tid yttrandefrihetsgrundlagen innehöll ovan berörda bestämmelser om upphovsmanaansvar för ljudupptagningar, fanns inga kompletterande regler för straffansvaret för den händelse att upphovsmannen avled i tiden efter utgivning av en upptagning. Lagmotiven framhöll dessutom att den ansvarige alltid är utpekad på förhand och att en ljudupptagning alltid omfattas av grundlagsskyddet.²

Vi menar att kommitténs utgångspunkt att yttrandefrihetsbrott genom publicering i databas är s.k. perdurerande saknar stöd i gällande rätt. I Mediegrundlagskommitténs betänkande anmärktes också att ”frågan huruvida förtal på t.ex. en webbplats som inte omfattas av grundlagarna är ett perdurerande brott [har] inte prövats i högsta instans”.³ Mediegrundlagskommitténs betänkande kom som bekant att resultera i den nya bilageregeln i tryckfrihetsförordningen för digitala böcker med tryckt förlaga. Trots att den digitala boken i dessa fall således publiceras i databaser enligt yttrandefrihetsgrundlagen, beräknas preskriptionstiden fr.o.m. tidpunkten för tillhandahållandet i databasen.⁴

I den utsträckning det anses nödvändigt att komplettera en ny reglering med bestämmelser om ansvarsövergång i tiden efter publiceringsögonblicket, bör regleringen anpassas till föreskrifterna enligt 6 kap 6 och 7 §§ yttrandefrihetsgrundlagen. Nämnda bestämmelser är tillämpliga om och när uppgifter i en databas påstås vara brottsliga efter längre än ett år räknat från publiceringsögonblicket. Skulle preskriptionstiden, i linje med huvudregeln i grundlagarna, beräknas från publiceringsögonblicket, bör en ny reglering dessutom kunna utformas på ett enkelt och överskådligt sätt.

---

² Prop. 1986/87:151 s 80.

³ SOU 2016:58 s 342. Se även Ulf Isaksson, *Är förtal ett perdurerande brott?* i Festskrift till Hans-Gunnar Axberger s 193 ff.

⁴ Prop. 2017/18:49 s 122.

Slutkommentar

Förlag och författare behöver tydliga juridiska förutsättningar för att kunna arbeta på ett professionellt sätt. Alla faktorer som ökar den osäkerhet som i princip all bokutgivning innebär, ökar också risken för att såväl författare som förlag kan komma att avstå ifrån – i det här fallet – att ge ut ett litterärt verk i digitala format.

Även om den nya bilageregeln möjliggör författaransvar för en stor del av dagens digitala bokmarknad innebär inte det att vi kan lämna det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga systemet med revor som riskerar medföra att en allt större del av bokutgivningen faller utanför den särskilda tryck- och yttrandefriheten. Betänkandet argumenterar tydligt för att yttrandefrihetsgrundlagen i nuvarande form inte kan härbärgera en ansvarsordning med författaren som primärt ansvarig för innehållet i digitala böcker utan tryckt förlaga. Detta måste åtgärdas.

Idag är förlag med exklusivt digital utgivning och egenutgivande författare med utgivning i exklusivt digitala format förpassade till att med osäkra förutsättningar söka utgivningsbevis för de databaser i vilka bokinnehållet publiceras för att utgivningen ska omfattas av det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga grundlagsskyddet. Eftersom en digital bok i regel finns tillgänglig i flera format hos många återförsäljare och bibliotek tycks det röra sig om ett stort antal utgivningsbevis som måste administreras och finansieras för varje enskild utgivning. I praktiken är det helt uteslutet för de flesta författare och förlag. Kommittén konstaterar även att det får betecknas som osäkert om det finns förutsättningar för att medge dessa aktörer utgivningsbevis för innehåll på en återförsäljares eller biblioteks webbplats – m.a.o. de kanaler digitala böcker i regel tillgängliggörs igenom.

Det kastar en skugga över Mediegrundlagskommitténs antagande som återges i kommittédirektiven att det idag finns utrymme för ett primärt ansvar för författare som utsedd utgivare genom utgivningsbevis. Ordningen med utgivningsbevis är helt enkelt inte anpassad till bokbranschens behov.

Kommittén uttrycker vidare att digitala böcker som tillhandahålls via återförsäljare och bibliotek torde kunna betraktas som en del av förlagens databasverksamhet och att utgivningen i så fall omfattas av förlagets automatiska grundlagsskydd, men konstaterar samtidigt att detta inte är en helt självklar slutsats. Bokbranschen har därmed fortsatt behov av klargöranden på denna punkt för att reda ut hur ansvarsförhållandena ser ut för bokbranschens aktörer.

Sammanfattningsvis är det uppenbart att betänkandet SOU 2020:45 lämnar bokbranschen i fortsatt ovisshet beträffande ansvarsordningen för innehåll i digitala böcker.

Stockholm den 3 december 2020

Kristina Ahlinder
VD
Svenska Förläggareföreningen

Maria Andersson
Förbundsdirektör
Sveriges Författarförbund

Om Svenska Förläggareföreningen

Svenska Förläggareföreningen är de svenska bokförlagens branschorganisation. Vi arbetar för en öppen och fri bokmarknad med största möjliga utrymme för förlag att etableras och utvecklas. Våra medlemmar är professionella bokförlag vars utgivning spänner över alla genrer och format. De representerar både de största förlagen och de mindre, förlag med litterär utgivning såväl som fackboksförlag och förlag med utgivning av barn- och ungdomslitteratur. Medlemsförlagen i Svenska Förläggareföreningen utgör idag cirka 70% av branschens totala omsättning. Resterande andel består till största del av en stor mängd enskilda aktörer.

Om Sveriges Författarförbund

Sveriges Författarförbund är en facklig intresseorganisation för den som är verksam som författare eller litterär översättare. Vi har funnits sedan 1893 och har en lång och gedigen erfarenhet av att arbeta med ekonomiska, juridiska och sociala frågor som rör det litterära yrkesutövandet. Förbundet har för närvarande drygt 3000 medlemmar.